

UNDERVISNINGS
MINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Retningslinjer for brug af data fra de nationale test til statistiske og videnskabelige undersøgelser

**Retningslinjer for brug af data fra de nationale test til
statistiske og videnskabelige undersøgelser**

Foto: Ulrik Jantzen/ Das Büro

Grafisk tilrettelægger:
Presse og Kommunikationssekretariatet

ISBN: 978-87-603-3075-9

© Undervisningsministeriet, 2017

Indhold

Indledning	4
Tilgængelige data	5
Lovgrundlag	7
Betingelser for udlevering af data fra de nationale test	9
Udlevering af data	11
Offentliggørelse af oplysninger om de nationale test	12

Indledning

Retningslinjerne henvender sig til forskere og analytikere samt kommuner og andre offentlige institutioner eller myndigheder, der ønsker at anvende resultater fra de nationale test i *videnskabeligt og/eller statistisk øjemed*. Formålet med vejledningen er at:

1. Præcisere, hvilke data der er tilgængelige
2. Redegøre for lovgrundlaget
3. Beskrive, hvem der kan få adgang til data
4. Beskrive processen fra ansøgning til udlevering af data
5. Beskrive, hvordan og i hvilket omfang data kan offentliggøres.

Kommuner og skoler, der ønsker at bruge elevresultater fra de nationale test i andet end statistisk og/eller videnskabeligt øjemed er henvist til at anvende testresultater i den form, de allerede er tilgængelige i via Test- og Prøvesystemet.

Retningslinjerne vedrørende brug af data fra ministeriets systemer er beskrevet i ministeriets vejledning om skolelederes og kommuners anvendelse af testresultater. Vejledningen er tilgængelig via www.uvm.dk/nationaletest

Tilgængelige data

Undervisningsministeriet kan efter ansøgning give adgang til data fra alle nationale test. Der findes i alt 12 nationale test.

Tabellen herunder viser, i hvilke fag og på hvilke klassetrin der gennemføres nationale test.

Oversigt over, i hvilke fagområder og på hvilke klassetrin der gennemføres test

Fag og klassetrin	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Dansk, læsning	X		X		X		X
Matematik		X			X		X
Engelsk			X			X	
Fysik/kemi							X
Biologi							X
Geografi							X

Alle nationale test består af tre profilområder, som afgrænser testens faglige indhold. Eksempelvis består testen i dansk, læsning af profilområderne tekstforståelse, afkodning og sprogforståelse. På ministeriets hjemmeside findes en oversigt over profilområderne i hver test.

Til brug for videnskabelige og/eller statistiske undersøgelser kan der gives adgang til resultater fra de nationale test på elev-, klasse-, skole- og kommuneniveau (resultater på landsplan offentliggøres på ministeriets hjemmeside i form af en national præstationsprofil). Data udleveres efter et "need-to-know" princip ift. en konkret projektbeskrivelse. Data videregives således i videst mulig omfang i en

form, hvor de ikke er umiddelbart personhenførbare for modtageren, dvs. uden personnummer, med mindre projektets karakter kræver det.

Ministeriet beregner for elever, skoler og kommuner et resultat for hvert af de tre profilområder samt et samlet resultat. Resultater for elever, skoler og kommuner opgøres på forskellige måder, afhængig af niveau (fx elev eller skole) og test.

Ministeriet offentliggør selv testresultater på landsniveau på www.uvm.dk/statistik/grundskolen/karakterer-og-test/nationale-test. Skoler og kommuner har bag et login også adgang til yderligere resultater fra de nationale test.

Oversigt over, hvilke testresultater der er tilgængelige

Niveau	Elev		Klasse/skole/kommune	
Test	Dansk, læsning og matematik	Engelsk, biologi, geografi, fysik/kemi, dansk som andetsprog	Dansk, læsning og matematik	Engelsk, biologi, geografi, fysik/kemi, dansk som andetsprog
Tilgængelige resultater (data fra og med)	Rasch-score (2010) Percentilscore (2010) Kriteriescore (2012)	Rasch-score (2010) Percentilscore (2010)	Klassens/skolens/kommunens gennemsnitlige percentilscore (2010) Skolens/kommunens resultatfordeling på kriterieskalaen (2012)	Klassens/skolens/kommunens gennemsnitlige percentilscore (2010)

De nationale test gennemføres hvert skoleår i to perioder: I en testperiode fra sidst i oktober til start december, hvor alle folkeskoler, frie grundskoler og efterskoler mv., kan tage de nationale test på frivillig basis, samt i en testperiode fra marts til og med april, hvor alle folkeskoler gennemføre obligatoriske nationale test. Derudover kan alle folkeskoler, frie grundskoler og efterskoler mv. også gennemføre de nationale test på frivillig basis i den obligatoriske testperiode. Dog kan klasser, som skal tage obliga-

toriske nationale test, ikke tage præcis den samme test på frivillig basis, som den de skal tage i samme periode på obligatorisk basis.

Resultaterne fra de obligatoriske test i et skoleår kan tidligst forventes udleveret i det efterfølgende skoleår, og først efter at ministeriet har offentliggjort landsresultaterne. Resultaterne fra de frivillige test kan udleveres, når disse er klar i testsystemet.

Lovgrundlag

Det følger af folkeskolelovens § 55b, at testresultater for den enkelte elev, grupper af elever, hold, klasser, skoler, kommuner og regioner m.v., bortset fra opgørelser på landsplan, samt testopgaver er fortrolige.

Hensynet bag fortrolighedsbestemmelsen er dels, at testresultaterne ikke skal kunne danne grundlag for rangordning af skoler og kommuner, og dels at opgaverne i testene skal kunne genanvendes.

Fortrolighedsbestemmelsen i folkeskolelovens § 55b indebærer, at personer, der virker i den offentlige forvaltning, i medfør af straffelovens og forvaltningslovens bestemmelser herom, har tavshedspligt om testresultater og testopgaver og derved er begrænset i at videregive sådanne oplysninger. Ligeledes er private tjenesteydere og dennes ansatte m.fl., der er beskæftiget med opgaver, som udføres efter aftale med en offentlig myndighed, underlagt tavshedspligt om de i bestemmelsen nævnte oplysninger, og kan ved uberettiget videregivelse straffes efter straffelovens bestemmelser herom.

Lov om behandling af personoplysninger (persondataloven) gælder blandt andet for behandling af personoplysninger, som helt eller delvist foretages ved hjælp af elektronisk databehandling. Den type oplysninger, der falder ind under lovens almindelige anvendelsesområde er personoplysninger, hvorved forstås enhver form for information om en identificeret eller identificerbar fysisk person.

Persondataloven vil finde anvendelse i de tilfælde, hvor oplysninger muliggør identifikation af enkelte elevers testresultater.

I forbindelse med en ansøgning om udlevering af data fra de nationale test, er der forskellige procedurer for henholdsvis ansøgning, udlevering og behandling, afhængig af, hvilke typer oplysninger der ønskes udleveret.

Data kan være begrænset til oplysninger, hvor det ikke er muligt at identificere enkeltpersoner eller til oplysninger, hvor der er mulighed for at identificere enkeltpersoner.

Det fremgår af lovbemærkningerne til folkeskolelovens § 55b, at Undervisningsministeriet efter anmodning kan give adgang til at behandle data fra de nationale test i forbindelse med statistiske eller videnskabelige undersøgelser. Det i lovbemærkningerne anførte svarer til § 10 i persondataloven, der er en særregel for behandling af personoplysninger i statistisk eller videnskabeligt øjemed. Bestemmelsen gør det muligt at behandle visse former for personoplysninger, som normalt vil være underlagt et behandlingsforbud, ud fra et hensyn om, at behandling af oplysningerne tjener vigtige samfundsinteresser.

Som anført ovenfor gælder persondataloven i tillæg til folkeskolelovens § 55b ved udlevering af oplysninger om enkelte elevers testresultater. Som udgangspunkt skal enhver behandling af sådanne oplysninger anmeldes til Datatilsynet.

I boksen herunder gengives den præcise ordlyd af folkeskolelovens § 55b samt persondatalovens § 10.

Folkeskolelovens § 55 b

Testresultater, jf. § 13, stk. 3 og 4, for den enkelte elev, grupper af elever, hold, klasser, skoler, kommuner og regioner m.v., bortset fra opgørelser på landsplan, samt testopgaver, jf. § 13, stk. 3 og 4, er fortrolige.

Stk. 2. Ansatte m. fl., der virker ved skoler, jf. § 55 c, "der modtager oplysninger om testresultater og testopgaver, er med hensyn til disse oplysninger undergivet den i stk. 1 omhandlede tavshedspligt".

Følgende fremgår af forarbejderne til folkeskolelovens § 55 b, jf. lovforslag nr. L101 af af 7. december 2005 om ændring af lov om folkeskolen:

"Med forslaget bestemmes det endvidere, at oplysninger om testresultater for den enkelte elev, grupper af elever, hold, klasser, skoler, kommuner og amtskommuner mv., er fortrolige. Som følge heraf vil oplysningerne heller ikke være omfattet af offentlighedslovens adgang til at få aktindsigt i resultaterne. Det samme gør sig gældende for testopgaver."

Persondatalovens § 10"Oplysninger som nævnt i § 7, stk. 1, eller § 8 må behandles, hvis dette alene sker med henblik på at udføre statistiske eller videnskabelige undersøgelser af væsentlig samfundsmæssig betydning, og hvis behandlingen er nødvendig for udførelsen af undersøgelserne.

Stk. 2. De af stk. 1 omfattede oplysninger må ikke senere behandling i andet end statistisk eller videnskabeligt øjemed. Det samme gælder behandling af andre oplysninger, som alene foretages i statistisk eller videnskabeligt øjemed, jf. § 6.

Stk. 3. De af stk. 1 of 2 omfattede oplysninger må kun videregives til tredjemand efter forudgående tilladelse fra tilsynsmyndigheden. Tilsynsmyndigheden kan stille nærmere vilkår for videregivelsen.

Om videnskabelige og statistiske undersøgelser fremgår følgende af forarbejderne til folkeskolelovens § 55 b:

"Undervisningsministeriet vil efter anmodning kunne give adgang til de omhandlede oplysninger i forbindelse med gennemførelse af videnskabelige eller statistiske undersøgelser. I den forbindelse vil de pågældende blive pålagt tavshedspligt, og der vil i nødvendigt omfang skulle udarbejdes retningslinjer for behandling af data."

Betingelser for udlevering af data fra de nationale test

Det følger af folkeskoleloven og persondataloven, at en række betingelser skal være opfyldt ved udlevering af testresultater på elev-, skole- eller kommuneniveau. Ministeriet har opstillet følgende betingelser:

- Data må alene bruges i statistisk eller videnskabeligt øjemed.
- Data må heller ikke senere anvendes til andre formål end i statistisk eller i videnskabeligt øjemed.
- Data må ikke uden skriftligt samtykke fra ministeriet videregives til tredjemand.
- Al formidling af resultater fra undersøgelser sker på en sådan måde, at det ikke er muligt at identificere testresultater for enkeltpersoner, hold, klasser, skoler, kommuner og regioner.
- Data skal ved undersøgelsens afslutning slettes eller tilintetgøres, således at det efterfølgende ikke er muligt at identificere enkeltpersoner, der indgår i undersøgelsen, eller alternativt blive overført til opbevaring i arkiv efter reglerne i arkivlovgivningen.
- Datatilsynets betingelser for behandling af persondata i statistiske og videnskabelige undersøgelser og de hertil knyttede sikkerhedsforskrifter skal overholdes.

Ministeriets vurdering af om en ansøgning om udlevering af testresultater til videnskabeligt eller statistisk arbejde kan efterkommes, tager udgangspunkt i Danmarks Statistiks retningslinjer for udlevering af data¹. Institutioner, som kan anerkendes til at få udleveret data vil derfor typisk være offentlige eller private forskningsinstitutioner, professionshøjskoler og konsulentvirksomheder med analyseafdelinger. Kun mere varige forsknings- og analysemiljøer med en ansvarlig chef og flere forskere eller analytikere kan få adgang til testdata fra de nationale test.

Institutioner, der har autorisation fra Danmarks Statistik til at få adgang til "afidentificerede mikrodata" vil således normalt kunne komme i betragtning til at få udleveret testresultater på elevniveau. Enkeltpersoner, herunder forskere, som ikke er tilknyttet en af ovennævnte institutioner, og enkeltmandsvirksomheder har ikke mulighed for at få adgang til testdata.

Det er vigtigt at understrege, at data som udleveres til statistisk og/eller videnskabelig brug, ikke på et senere tidspunkt må anvendes til andre formål, herunder eksempelvis administrative formål. Det betyder blandt andet, at udleverede data ikke må bruges som grundlag for at træffe afgørelser eller iværksætte foranstaltninger vedrørende enkeltpersoner.

¹⁾ <http://www.dst.dk/da/TilSalg/Forskningservice/Dataadgang/Autorisering.aspx>

Kan en studerende få adgang til nationale testresultater?

Nej. Ministeriet udleverer ikke data til studerende, idet de ikke opfylder betingelsen om, at der skal være tale om forskere og analytikere, der er tilknyttet eller beskæftiget i et varigt forskningsmiljø. En uddannelsesinstitution kan dog anmode om testresultater og lade studerende arbejde med analyserne, og uddannelsesinstitutionen vil i den forbindelse være ansvarlig for håndtering af de fortrolige oplysninger.

Ph.d.-studerende, der er fastansat i et stipendiat ved et universitet eller i anden form for analysemiljø, betragtes på lige fod med andre ansatte på det pågældende sted. For erhvervs-Ph.d.-studerende vil det være den ansvarlige uddannelsesinstitution, som er ansvarlig for håndteringen af de fortrolige oplysninger.

Må testresultater udleveres til tredjelande?

Overførsel af personoplysninger til tredjelande kræver, at betingelserne i persondatalovens § 27 er opfyldt. Bestemmelsen gælder både ved videregivelse af personoplysninger til en anden dataansvarlig, ved overladelse af personoplysninger til en databehandler samt ved intern brug, f.eks. inden for en koncern. Se mere på Datatilsynets hjemmeside.²

Der skal under alle omstændigheder også indhentes forudgående tilladelse fra ministeriet via Styrelsen for It og Læring.

Må udleverede testresultater videregives til tredjemand eller bruges i andre projekter?

Data må ikke uden skriftligt samtykke fra Styrelsen for It og Læring videregives til tredjemand, eller anvendes i andre projekter end det projekt, data er udleveret til.

²⁾ <http://www.datatilsynet.dk/offentlig/tredjelande/overfoersel-til-tredjelande/>

Udlevering af data

Udleveringen af resultater fra de nationale test tager udgangspunkt i en ansøgningsblanket, som udfyldes af rekvirenten. Der findes to ansøgningsblanketter, som kan hentes på ministeriets hjemmeside:

- Anmodning om udlevering af data, der ikke muliggør identifikation af enkeltpersoner
- Anmodning om udlevering af data, der muliggør identifikation af enkeltpersoner

Det bemærkes, at forskere mv. som ønsker adgang til testresultater på elevniveau selv har ansvaret for at anmelde, ansøge om og indhente udtalelse fra Datatilsynet efter reglerne i persondatalovens § 43. Anmeldelse til Datatilsynet foregår elektronisk, og anmeldelsesblanketter kan findes på Datatilsynets hjemmeside³.

Den udfyldte ansøgningsblanket sendes pr. e-mail til Styrelsen for It og Læring (STIL) – se e-mail adresse på blanketten. STIL forelægger anmodningen for Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, der formelt godkender alle anvendelser af resultater fra de nationale test.

Normalt kan rekvirenten forvente svar ca. to uger efter indsendt ansøgning. Herefter kan der gå yderligere en til to uger med at klargøre data, hvorefter det adspurgte data kan udleveres til ansøger. Ansøger dækker styrelsens udgifter i forbindelse med klargøring af data.

³) <http://www.datatilsynet.dk/blanketter/generelt-om-anmeldelse/>

Offentliggørelse af oplysninger om de nationale test

Ved offentliggørelse af undersøgelser, hvortil der er anvendt data fra de nationale test, skal der, ud over persondatalovens krav om, at der ikke må offentliggøres testresultater på elevniveau, tages hensyn til folkeskolelovens fortrolighedsbestemmelser, jf. § 55b. Det betyder, at testresultater, bortset fra opgørelser på landsplan, ikke må offentliggøres.

Det centrale hensyn bag folkeskolelovens fortrolighedsbestemmelser er, at testresultater ikke må kunne anvendes til offentlig rangordning af enkeltelever, hold, klasser, skoler, kommuner og regioner. Ved offentliggørelse af resultaterne af en statistisk eller videnskabelig undersøgelse skal forskerne således sikre, at oplysningerne i rapporten ikke kan danne grundlag for en sådan rangordning.

Der skal en konkret vurdering til for at vurdere, om en offentliggørelse overtræder kravet om fortrolighed. Der kan dog opstilles nedenstående retningslinjer afhængig af, hvilken typer undersøgelser der er tale om.

Undersøgelser baseret på testresultater på landsplan eller for en ikke-identificerbar gruppe af skoler eller kommuner

I de tilfælde, hvor en undersøgelse baserer sig på testresultater på landsplan eller for en ikke-identificerbar gruppe af elever, skoler eller kommuner, vil en offentliggørelse af resultaterne heraf som hovedregel ligge inden for det lovlige område af fortrolighedsbestemmelserne, såfremt den ikke indeholder identificerbare testresultater på elev-, hold-, klasse-, skole-, kommune- eller regionsniveau (såvel som alle andre geografiske afgrænsninger).

Tabellen herunder giver eksempler på, hvilke oplysninger der kan offentliggøres.

Der kan fx offentliggøres testresultater for:

- Henholdsvis drenge og piger
- Elever født i forskellige måneder af året
- Grupper af elever, som har modtaget forskellige undervisningsindsatser
- Forskellige klassestørrelser
- Elevgrupper med forskellige socioøkonomiske karakteristika.

Der er ikke tale om en udtømmende liste.

Undersøgelser baseret på testresultater for navngivne- eller identificerbare grupper af skoler eller kommuner

I de tilfælde, hvor en undersøgelse baserer sig på testresultater for udvalgte, navngivne eller identificerbare kommuner og/eller skoler, må der ikke offentliggøres testresultater. Dette gælder for enkelte elever, klasser og skoler, men også for diverse elevgrupper (fx opdelt efter køn, fødselsmåned mv.).

Forskere, der ønsker at offentliggøre oplysninger om testresultater på baggrund af en undersøgelse

af enkelte kommuner/skoler, har ikke mulighed for at vise testresultater og må derfor i stedet beskrive resultaterne af undersøgelsen ved hjælp af kvalitative formuleringer.

Det er tilladt at beskrive udviklingen i testresultater for identificerbare eller navngivne kommuner og skoler. I den forbindelse er det vigtigt, at specifikke testresultater fra enkelte skoleår ikke kan udledes.

Der kan fx offentliggøres følgende oplysninger om testresultater:

- Drengenes gennemsnitlige testresultater er bedre end pigernes
- Elever født i januar opnår bedre testresultater i dansk, læsning i 2. kl. sammenlignet med elever født i december
- Der er en positiv sammenhæng mellem antallet af undervisningstimer og resultaterne i de nationale test
- Kommunens gennemsnitlige resultat i matematik på 6. klassetrin er steget med syv procentpoint i forhold til sidste skoleår.

Der er ikke tale om en udtømmende liste.

Ministeriet har udarbejdet en vejledning målrettet kommunerne, som beskriver, hvilke resultater der kan offentliggøres i kvalitetsrapporterne. Forskere mv., som skal offentliggøre resultaterne af en undersøgelse baseret på resultater for enkelte navngivne kommuner, skal følge retningslinjerne, der anvises i denne.

Vejledningen kan læses på uvm.dk/nationaletest

Eventuelle spørgsmål vedrørende fortrolighed sendes til Kontor for Prøver, Eksamen og Test i Styrelsen for Undervisning og Kvalitet:
nationaletest@stukuvm.dk

Retningslinjer for brug af data fra de nationale test til statistiske og videnskabelige undersøgelser
